

Komunikacija s kliničnimi specialisti

Pravne podlage

dr. Gordana Kalan Živčec

Ljubljana, 11. 5. 2016

Zakon o zdravniški službi

Zdravnik:

- je pri sprejemanju strokovnih odločitev neodvisen.
- svobodno izbere način zdravljenja, ki je v danih okoliščinah najprimernejši.
- se mora pri svojem delu ravnati po spoznanjih znanosti in strokovno preverjenih metodah.

Zakon o zdravstveni dejavnosti

Vsakdo ima pod enakimi pogoji in v skladu z zakonom pravico:

- do proste izbire zdravnika in zdravstvenega zavoda,
- do posvetovanja z ustreznimi specialisti, ki si jih sam izbere, oz. da zahteva konziliarni pregled,
- izvedeti za diagnozo svoje bolezni in za obseg, način, kakovost in predvideno trajanje zdravljenja,

Zakon o zdravstveni dejavnosti

- dati soglasje za kakršen koli medicinski poseg in da je predhodno obveščen o vseh možnih metodah diagnosticiranja in zdravljenja ter njihovih posledicah in učinkih,
- odkloniti predlagane medicinske posege,
- zahtevati premestitev v drug zdravstveni zavod,

Zakon o zdravstveni dejavnosti

- do vpogleda v zdravstveno dokumentacijo, ki se nanaša na njegovo zdravstveno stanje, razen če zdravnik oceni, da bi to škodljivo vplivalo na bolnikovo zdravstveno stanje,
- zahtevati, da medicinski delavci in sodelavci brez njegove privolitve nikomur ne posredujejo podatkov o njegovem zdravstvenem stanju,

Zakon o zdravstveni dejavnosti

- do ugovora na pristojni organ zavoda, če meni, da niso bila uporabljena dovolj učinkovita sredstva za njegovo zdravljenje ali da so bila kršena etična načela,
- da se seznaniti s stroški za zdravljenje in da zahteva obrazložitev računa za zdravstvene storitve,

Pravila zdravstvenega zavarovanja – 37. člen

Zavarovane osebe imajo pravico do storitev specialistično ambulantne dejavnosti, ki obsegajo:

- specialistične preglede,
- zahtevnejše storitve s področja diagnostike, zdravljenja in rehabilitacije, ki ne sodijo v osnovno zdravstveno dejavnost in se lahko opravijo na ambulantni način,

Zakon o zdravstveni dejavnosti

- do povračila škode zaradi neustreznega zdravljenja.

Pravila: 37. člen

- V okviru specialistično-ambulantne dejavnosti imajo ženske tudi pravico do oploditve z biomedicinsko pomočjo in sicer do največ 6 ciklov inseminacije, v rodnem obdobju za vsak porod živega otroka, če pa ta ni uspešna, pa do 6 ciklusov IVF-ET glede na indikacijo.
- (od 18. – 43. leta starosti)

Pravila – izbira zdravnika

- Osebnega zdravnika za otroka do 15. leta starosti izberejo starši, varuh in skrbnik.
- Za zavarovane osebe, ki opravilno ni sposobna, izbere osebnega zdravnika nosilec zavarovanja in skrbnik.

- Osebni zdravnik zavarovane osebe je zdravnik, ki je najlažje dosegljiv, praviloma v kraju stalnega ali začasnega bivališča. Če si ga zavarovana oseba izbere v drugem kraju, nima pravice do povračila potnih stroškov, povezanih s to izbiro.

Pravila – napotnice 175. člen

- Pooblastila osebnega zdravnika so omejena na dobo 3 mesecev. Za kronične bolezni izjemoma na dobo do največ 1 leta.
- To obdobje se lahko podaljša.
- Za isto obolenje lahko osebni zdravnik prenese za isti čas pooblastila **le ne enega** zdravnika specialista iste specialnosti oz. dejavnosti.

- Napotni zdravnik mora ne glede na trajanje pooblastila osebnemu zdravniku najmanj enkrat na vsakih 6 mesecev poročati o poteku zdravljenja zavarovane osebe.

- Specialist (napotni zdravnik) lahko odkloni sprejem pooblastila osebnega zdravnika, če niso predhodno opravljene vse storitve, ki bi jih lahko zagotovil osebni zdravnik na primarni ravni, oz. narava bolezni ne zahteva obravnave na sekundarni ravni.

167. člen

- V soglasju z zavarovano osebo osebni zdravnik stopi neposredno v stik z napotnim zdravnikom in se dogovori za sprejem bolnika. Ob napotitvi mu je dolžan posredovati strokovno obrazložitev in tudi osnovne podatke in vse izvide o bolezni oz. stanju osebe, ki so razlogi za napotitev. Obrazložitev je posredovana pisno ali na drugem mediju.

K 19 – evidenčno

- Storitev se zabeleži ob izdaji napotnice, ki je posledica prve napotitve zavarovane osebe na sekundarno raven ali ponovitev po presoji osebnega zdravnika. Napotitev v času urgentne in dežurne službe se ne štejejo. V kolikor se ob enem obisku izda več napotnic, se storitev zabeleži tolikokrat, kolikor je bilo izdanih napotnic.

K 19 - pojasnilo

- “po presoji osebnega zdravnika”
  - osebni zdravnik izda po lastni presoji
  - na zahtevo specialista (npr. kontrolni pregled) se ne beležijo

K 19-rekapitulacija

- Ne beležijo se
  - napotitve na kontrole po navodilu napotnega specialista
  - napotitve na nove preglede po navodilu napotnega specialista
  - nujne napotitve – dežurstvo ali NMP

Preventivni pregledi

- Ob preventivnem pregledu, ko zdravnik ugotovi potrebo po napotivi in ni izbrani zdravnik osebe, o tem le obvesti izbranega zdravnika.
- Bolnika po lastni presoji napoti osebni zdravnik in to zabeleži kot K 19.

Slovenska zakonodaja

- Zakon o zdravstveni dejavnosti
- Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
- Zakona o varstvu osebnih podatkov
- Kazenski zakonik RS
- Zakon o bolnikovih pravicah
- Zakon o duševnem zdravju
- Eu Direktiva o svobodnem pretoku bolnikov

Informirani pristanek

- Je zahtevno, ker niti izražanje pristanka niti izražanje razumevanja posledic dajanja ne pomeni nujno, da je oseba tudi dejansko v celoti podala pristanek, niti da je v celoti razumela posledice le-tega.
- Je vsebovan v finesah običajnega sporazumevanja dveh odraslih oseb, bolj kot da je nedvoumno izrečen ali zapisan, razen v medicini.

Bolamovo načelo

- Da zdravnik, sestre ali kateri koli drugi zdravstveni delavec ni malomaren pri svojem delu, če ravna v skladu z običajno prakso, ki je sprejeta s strani pristojnega organa za medicinska mnenja, četudi nekateri drugi zdravniki uporabljajo drugačne postopke.
- Nanaša se na vsa dejanja ali opustitve v zvezi z diagnostiko in terapijo.

Izjemne okoliščine

- Če oseba ni sposobna pristanka, mora zdravnik delovati tako, kot je za bolnika v danih okoliščinah najboljšo tudi zato, da ni odgovoren za malomarno zdravljenje ali opustitev zdravljenja.
- Pristanek se lahko tudi prekliče, četudi je postopek že začel, razen če bi bilo s tem ogroženo življenje bolnika

Nezakonit pristanek

- Če se uporablja za kaznivo dejanje (npr. nedovoljena prekinitev nosečnosti, evtanazijo, odnos z mladoletno osebo) ali za poseg, ki ni medicinsko upravičen.
- Sodna praksa tudi ne prizna veljavnosti informiranega pristanka, če ga je v imenu zdravnika pridobila neka druga oseba, npr. medicinska sestra.

Sporočila “za na pot”

- Osebna razlaga bolnikom tako prednosti kot nevarnosti, skupaj z naštetjem različnih možnosti oskrbe in s posledicami odklonitve oskrbe.
- Bolniku je potrebno omogočiti, da postavlja vprašanja, pridobiti njegovo odločenost, da nadaljuje s postopki.

- Uporabljati je potrebno enostavne, nestrokovne izraze, brez dajanja kakršnih koli zagotovil.
- Če se bojimo zapletov, jih je potrebno navesti.
- Osnovno vodilo zdravniku je izboljšati zdravje in ne škodovati bolniku.